

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Матійко Микола Володимирович, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА	57
Омельчук Олександр Сергійович, ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИДІЛЕННЯ ФАНТОМНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	61
Orzikh Yurii Hennadiiovych, FOREIGN (NON-)AUTHENTIC INSTRUMENT IN UKRAINE: PRIVATE INTERNATIONAL LAW ISSUES.....	64
Сердечна Ірина Леонідівна, ДО ПИТАННЯ ПРО МЕЖІ ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ СІМЕЙНИХ ПРАВ.....	69
Токарева Віра Олександрівна, ДО ПИТАННЯ ЦИФРОВОГО ГРОМАДЯНСТВА	71
Фасій Богдан Володимирович, ДЕЩО ПРО МЕТОД РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНИХ ВІДНОСИН	75
Бакутін Артем Олегович, ВИЗНАЧЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ТВОРИ У СПІВАВТОРСТВІ. ...	78
Брага Аліна Анатоліївна, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СПАДКОВОГО ПРАВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	81
Герсак Віталій Анатолійович, КАТЕГОРІЯ «ПОДРУЖЖЯ» У СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ...	84
Гнатенко Сергій Сергійович, ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	88
Hnatiuk Dmytro Volodymyrovych, LEGAL REGULATION OF TERMINATION OF A GIFT AGREEMENT DUE TO MARTIAL LAW	91
Дворнікова Анна Юрійвна, НАЯВНІСТЬ ПРАВА ВОЛОДІННЯ, ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ АСПЕКТ МОЖЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ШЛЯХОМ УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	94
Демчук Максим Романович, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО В УКРАЇНІ	98
Кірсанов Олексій Володимирович, ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У БАНКУ	100

*Гнатенко Сергій Сергійович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Транспортна інфраструктура є однією з найважливіших базових галузей економіки України, що забезпечує задоволення потреб населення та економічних інтересів країни у переміщенні пасажирів та продуктів господарської діяльності підприємств.

Транспорт відіграє істотну роль, якщо не головну, у задоволенні попиту на перевезення пасажирів у містах та передмістях, населених пунктах.

Основними нормативними актами, які регулюють діяльність перевізників транспортними засобами пасажирів в Україні, є Закони України «Про транспорт», «Про автомобільний транспорт», «Про залізничний транспорт», «Про внутрішній водний транспорт» тощо. Зазначені законодавчі акти встановлюють визначені вимоги до діяльності перевізників.

Також, Законом України «Про автомобільний транспорт» запроваджено категорію перевізників, таку як: «автомобільний самозайнятий перевізник, під яким розуміють фізичну або юридичну особу, яка здійснює перевезення пасажирів на комерційній основі або за власні кошти» [7].

Сучасний стан сфери транспортних послуг з перевезення пасажирів характеризується бурхливим розвитком засобів комунікації загалом і мережі Інтернет зокрема. У галузі торгівлі в першу чергу стали укладатися угоди в електронній формі, використовуватися електронні гроші, здійснюється електронний документообіг [3, С. 11-16] надавачів послуг з перевезення пасажирів, де існує можливість вивчити відгуки про якість послуг з перевезення та їх надавачів, порівняти ціни, отримати знижку за «промокодом» або знижкою постійного клієнта тощо. При цьому оперативність угод підвищується, оскільки «волевиявлення як надавача послуг з перевезення транспортними засобами пасажирів, так і пасажирів, тобто отримувачів послуг з перевезення транспортними засобами пасажирів здійснюється шляхом спрямування електронних сигналів, які за рахунок технічних та про-

грамних засобів можуть бути перетворені на доступний для сприйняття зміст» [1, с. 92-103; 5].

Внаслідок цих та інших причин інтенсивно розвивається електронна торгівля (e-commerce), у тому числі торгівля з використанням агрегаторів таксі Uklon, Uber, Bolt та інших.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), оцінюючи сферу торгівлі та послуг, зазначає, що все частіше багатосторонні онлайн-платформи створюють електронні майданчики (marketplace) для торгівлі товарами, для надання послуг та обміну інформацією у цифровій формі.

За останні роки більшість інтернет-компанії (Apple, Google, Uber та інші), стали діяти як цифрові онлайн-платформи, які ведуть торгівлю, надають послуги та здійснюють платіжно-розрахункові операції з використанням електронних майданчиків (marketplace). Вони виконують і функцію безоплатного задоволення потреб у пошуку та обробці інформації в рамках пошукових сервісів.

Власники агрегаторів таксі сприяють розвитку дистанційних методів надання послуг з перевезення транспортними засобами [8].

Цивільно-правове впорядкування дистанційної торгівлі – явище не нове, і законодавство, зазвичай, справлялося з правовим регулюванням цієї сфери, пропонуючи використовувати юридичну конструкцію «укладання договору між відсутніми» [4].

При дистанційному способі надання послуг з перевезення пасажирів транспортними засобами, відповідні договори укладаються на підставі ознайомлення отримувача послуг перевезення пасажирів із запропонованим перевізником описом послуг перевезення за допомогою каталогів, проспектів, буклетів з використанням засобів зв'язку, зокрема «електронної комунікаційної мережі, поштового зв'язку, телебачення, інформаційної мережі, у тому числі Інтернету» [8] (пункт 11 частини першої статті 1 Закону України «Про захист прав споживачів»), або іншими способами, що надають можливість безпосереднього ознайомлення отримувача послуг з такими послугами під час укладання договору (стаття 641 ЦК України) [9].

Під час застосування інтернет-платформ, наприклад Uklon, Uber, Bolt тощо, для надання послуг таксі було виявлено цілий ряд соціальних і правових проблем, які в підсумку виливаються в ряд судових рішень, пов'язаних з широким колом питань, що починаються від бо-

ротьби з недобросовісною конкуренцією та вимогами щодо відшкодування шкоди завданої здоров'ю пасажирів.

Найбільш гострим є питання про характер діяльності вказаних інтернет-платформ. Він є, безумовно, концептуальним, оскільки від відповіді на нього залежить правове становище всіх учасників суспільних відносин щодо надання послуг із перевезення пасажирів. Самі компанії дотримуються позиції, за якою є лише сервісом з надання інформаційних послуг, допомагаючи людям зв'язатися друг з одним. Але у Європейському союзі сьогодні складається інший підхід.

Верховний суд України надаючи окремі роз'яснення щодо праці на онлайн-платформах (Uber, Uklon, Bolt, Glovo, Raketa etc.): трудові vs цивільні відносини, посилається на рішення Європейського суду у Люксембурзі яким було ухвалено, що в Європі робота Uber Technologies Inc. має регулюватися як діяльність компанії таксі, а не як додаток, зокрема: «сервіс, що надається Uber зі зв'язку людей з непрофесійними водіями, відноситься до послуг у сфері транспорту, країни – члени ЄС мають право регулювати умови надання цієї послуги» [6].

В Україні судові процеси з інтернет-платформами, пов'язаними з послугами таксі, стосуються, як правило, позовів про відшкодування шкоди, причинного життя чи здоров'ю пасажирів, а окремі рішення пов'язані зі спробами влади легалізувати їхню діяльність та забезпечити захист прав споживачів.

Як бачимо, регулятор сьогодні більшою мірою переймається питаннями якості послуг, захистом прав споживачів. Але важко не помітити, що захист прав споживачів залежить і від рівня організації праці осіб, які безпосередньо ці послуги надають, тобто водіїв таксі.

Отже, використання цифрових технологій сьогодні є суттєвим фактором виробництва і впливає на ринок праці, і меншою мірою піддається традиційним способам правового впливу, оскільки законодавство не встигає реагувати на зміни, що відбуваються в житті [2, 65-73].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андріішина О. О. Роздрібна торгівля в умовах цифровізації суспільства. *Підприємництво та економіка підприємства. Економічний вісник*. 2022. № 2. С. 92-103

2. Бойковська Г., Саладяк К. Вплив стану цифровізаційних процесів в Україні на розвиток людського капіталу. Scientific journal «MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS». ISSN 2786-5355. С. 65-73
3. Верескун М. В. Вплив цифрової трансформації на управління промисловими підприємствами. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 30. С. 11-16
4. Договірне право в умовах ринкової економіки: Конспект лекцій. За заг. ред. І. В. Жилінкової, В. І. Борисової. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. 116 с.
5. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів (06.09.2021). Розумков Центр. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-tashliakhy-podolannia-vyklykiv>
6. Прес-реліз № 136/17 Люксембург, 20 грудня 2017 р. Рішення у справі C-434/15 «Асоціація професійного елітного таксі проти Uber Systems Spain SL» (Asociación Profesional Elite Taxi проти Uber Systems Spain SL) / Court of Justice of the European Union. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1247441/>
7. Про автомобільний транспорт. Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>
8. Про захист прав споживачів. Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
9. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонова Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

Hnatiuk Dmytro Volodymyrovych,

*2nd year postgraduate student of the Department of Civil Law of the
National University 'Odesa Law Academy'*

Scientific supervisor: Doctor of Law, Professor Safonchik O. I.

LEGAL REGULATION OF TERMINATION OF A GIFT AGREEMENT DUE TO MARTIAL LAW

The Civil Code of Ukraine sets out the grounds for termination of a gift agreement. Among them, the following may be mentioned: the donor has the right to demand termination of a gift agreement of immovable property or other particularly valuable property if the donee has intentionally committed a criminal offence against the life, health, property of the donor, his/her parents, spouse or children. If the donee has intentionally killed the donor, the donor's heirs have the right to demand cancellation of the gift agreement. In